

## Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

### Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta Asia: HE 91/2026 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

EK lausuu hallituksen esityksestä vain luonnonarvomarkkinoita koskevin osin.

**EK kannattaa luonnonarvomarkkinoiden vauhdittamispyrkimyksiä, mutta katsoo, että hallituksen esitys ei edistä tätä tavoitetta.**

Lakiin lisättäisiin uusi säännös 104 a § (*luontoteko*), joka perustelujen mukaan selkiyttäisi tuotettavien luonnonarvojen käyttämistä yritysten, muiden yhteisöjen tai kansalaisten vapaaehtoisen luonnon monimuotoisuuden turvaamista edistäviin toimiin. Uuden säännöksen mukaan luonnonarvohehtaareiden oikeuden haltija voisi hakea viranomaispäätöstä luontoteon hyväksymisestä ja saada luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan julkiseen rekisteriinmerkinnän, että luonnonarvohehtaarit on käytetty luontotekona.

Uudella pykälällä mahdollistettaisiin tuotettavien luonnonarvojen käyttäminen vapaaehtoisen ekologisen kompensaation lisäksi luontotekoihin kuten yrityksen ympäristövastuun osoittamiseen tai muuhun vapaaehtoiseen luonnonsuojelutoimintaan. EK kannattaa ehdotusta tältä osin, ja pitää sitä välttämättömänä, jotta luonnonarvomarkkinoille lähtemisen kynnys on yrityksille riittävän matala. Luontovastuullisuustekojen ohella luonnonarvomarkkinoiden mahdollisuus piilee yksityisen rahoituksen kanavoimisessa esimerkiksi ennallistamisasetuksen toimeenpanokustannuksiin.

**EK ei kannata lieventämishierarkian sisällyttämistä vapaaehtoisten luontotekojen edellytykseksi kestävyysraportointivelvollisten yritysten osalta ja ehdottaa, että lakiesityksen 104 a §:n 2. momenttia muutetaan.**

Säännösehdotuksen 104 a § keskeisin ongelma koskee säännöksen lieventämishierarkiaa. Ensinnäkin EK toteaa, että lausuntokierroksella esiteltiin lieventämishierarkian osalta ainoastaan kaksi asiasisällöllisesti suppeaa vaihtoehtoa ilman mahdollisuutta lausua tarkemmista pykälistä tai niiden perusteluista, mikä ei vastaa hyvän säädösvalmistelun periaatteita.

Ehdotetun 104 §:n 2 momentin mukaan, mikäli hakija on sellainen kirjanpitolain (1336/1997) 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettu kestävyysraportointivelvollinen hakija, jonka toiminnalla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia, päätöksen edellytyksenä on, että se on kestävyysraportoinnissaan osoittanut välttävänsä ja minimoivansa sekä mahdollisuuksien mukaan hyvittäneensä toiminnassaan luonnonarvoille aiheutuvia haittoja.

Säännöskohta on erittäin ongelmallinen ja käytännössä nostaa vapaaehtoisten luontovastuullisuusteokojen kynnyksen kestävyysraportointivelvollisille yrityksille tarpeettoman suureksi. Säännöskohta tulee poistaa.

Sisällöllisesti esitys on epä johdonmukainen suhteessa EU:n kestävyysraportointidirektiiviin, sillä kestävyysraportointidirektiivin mukainen biodiversiteettivaikutusten olennaisuus vaihtelee yrityksen liiketoiminnan ja tilikausien perusteella eikä kestävyysraportointidirektiivin mukaisilla biodiversiteettivaikutuksilla (jotka voivat olla puhtaasti taloudellisia ja riskeihin perustuvia) ole suoraa asiallista tai ajallista yhteyttä lieventämishierarkiaan, joka pohjautuu luontovaikutuksiin.

Esityksessä ei ole selvennetty, minkä tilikauden perusteella lieventämishierarkian noudattaminen olisi edellytyksenä luontotekojen rekisteröimiselle. Edeltävänä tilikautena vai kaikkina yrityksen edeltävinä tilikausina? Säännösehdotuksesta ei ilmene lieventämishierarkian osalta keskeisiä prosessikuvauksia, kuten mikä viranomaistaho vastaa kestävyysraportoinnin todentamisesta, jotta luontoteon edellytys täyttyy.

Vapaaehtoisesta luontovastuullisuusteosta muodostuisi ehdotuksen myötä tarpeettoman raskas. Viranomaisten olisi varmistettava jokaisen luontotekoa rekisteröivän kestävyysraportointivelvollisen yrityksen osalta erikseen, raportoiko yritys kestävyysraportointivelvoitteiden mukaisesti ja noudattaako se toiminnassaan lieventämishierarkiaa. Tämä johtuisi siitä, että maanomistajat ja välittäjätahot voisivat myydä rekisteröityjä luonnonarvoja yrityksille, joilla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia, mutta nämä yritykset eivät voisi saada luontotekoaan rekisteröidyksi luonnonsuojelunlain mukaiseen rekisteriin. Valvontavastuu kuuluisi ilmeisesti viranomaiselle, joka on viime kädessä vastuussa luontoteon määrän ja laadun rekisteröimisestä, mutta käytännössä myös maanomistajien ja välittäjien olisi osattava ainakin jossain määrin varmistaa, ettei luonnonarvoja kaupata sellaisille yrityksille, jotka ostavat luontotekoa siinä tarkoituksessa, että ne tahtovat oikeutensa kirjataksi ja sen myötä tulevan oikeudellisen suojan.

Lain kohdan käytännön soveltamisesta muodostuisi erittäin epäselvä ja tulkinnan varainen, ottaen erityisesti huomioon sen, että kaksoisolen- naisuusanalyysi kattaa myös yrityksen arvoketjun. Lisäksi lieventämishierarkia reunaehtona asettaisi eri yritykset erilaiseen asemaan mahdollisuudessa osoittaa luontovastuullisuutta luonnonsuojelulain mukaisessa varmenneprosessissa.

Hallituksen esityksen mukaan pidemmän aikavälin tavoitteena on siirtyä malliin, jossa akreditoitut toimijat voisivat toimia tuotettujen luonnonarvojen laadun ja määrän varmentajina viranomaisten ohella tai si- jaan (s. 24). EK kannattaa esityksessä mainittua pidemmän aikavälin tavoitetta siirtyä akkreditoituihin toimijoihin, mutta katsoo yhtä lailla olevan tärkeää jo nyt, ettei varmennusprosesseja kasvateta tarpeettoman laajoiksi.

Lopuksi EK huomauttaa, että luontoteossa ei ole kyse luontohaitan suorasta hyvityksestä ekologisen kompensaation tapaan, vaan ky- seessä on mahdollisuus osoittaa luotettavalla tavalla ympäristövastuul- lisuutta ja samalla osallistua luonnonsuojelun rahoittamiseen. On vai- kea ymmärtää, miksi vallitsevassa julkisen talouden tilanteessa luon- nonarvomarkkinoiden käynnistämiseen rakennettaisiin yksityisten raha- virtojen esteitä edellä mainittujen säädösehdotusten myötä.

EK:n ehdotus säännösmuutoksiksi:

#### 104 a §

##### *Luontoteko*

*Maanomistajan 103 §:n mukaisesti luonnonarvoja lisäävillä toimenpi- teillä tuotettavia luonnonarvoja voidaan käyttää luontotekona vapaaeh- toiseen luontovastuullisuuden osoittamiseen.*

*Tuotettavien luonnonarvojen oikeudenhaltija voi hakea Lupa- ja valvon- tavirastolta päätöstä luontoteon hyväksymisestä. Jos hakija on sellai- nen kirjanpitolain (1336/1997) 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettu kestävyysra- portointivelvollinen hakija, jonka toiminnalla on merkittäviä biodiversi- teettivaikutuksia, päätöksen edellytyksenä on, että se on kestävyysra- portoinnissaan osoittanut välttävänsä ja minimoivansa sekä mahdollisuuksien mukaan hyvittäneensä toiminnassaan luonnonar- voille aiheutuvia haittoja. Lupa- ja valvontaviraston on päätöksessä kiellettävä luonnonarvojen tuottamisalueen luonnonarvojen hävittämi- nen ja heikentäminen ja määriteltävä luonnonarvojen tuottamisalueen rajat. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.*

*Edellä 2 momentissa tarkoitettu päätös on voimassa valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Päätöksestä on lisäksi tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin.*

Kunnioittavasti,

Minna Ojanperä  
johtava asiantuntija  
Elinkeinoelämän keskusliitto EK